

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΗ 1903

ΒΓΑΙΝΕΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝ

διοικήτης, εκδότης και διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυτικοί συναδέλφες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ,
Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ,
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΣΤΕΪΝΜΕΤΖ

Γραφεία: Κολοκοτρώνη 25β

(Χαρτοπωλείο Γ. Ξανθουδάκη)

Επιστολές, επιταγές κτλ. παρακαλούμε να διευθύνονται: Δημ. Π. Ταγκόπουλο Poste Restante Έξωτερικού, Αθήνα.

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ:

Για την Ελλάδα	δρ.	30	το χρόνο.
	"	15	το εξάμηνο.
	"	8	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία & Αίγυπτο	£	1	το χρόνο
	£	0,10	το εξάμηνο
Για την Αμερική	\$	5	το χρόνο
	\$	3	το εξάμηνο

και για τα άλλα μέρη 40 φρ. τη χρονιά.

μᾶς ξαφνιάσει κάτι καινούργιο δικό σου και στην τέχνη.

Εγώ στίς ὥρες που ἀδειάζω, γράφω κάτι τις. Τώρα πολεμάω ἕνα ποιητικό δράμα «Τὸ δαχτυλίδι τῆς μάνας.» Θὰ βγεῖ καλὸ, δὲ βγεῖ καλὸ! Ἀκόμα δὲν τολμῶ νὰν τὸ πῶ.

Τὸ γράμμα σου εὐάλλα τᾶγιαννιού ἀνήμερα. Εἴταν ἡ πιὸ εὐχάριστη εὐκὴ που ἐλάβαινα κείνη τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς μου, κ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα εἴταν που εἶχα τὸν περισσότερο βήχα καὶ τὴν περισσότερη καταροή. Τώρα εἶμαι κάπως καλότερα. Μὲ σίγνωχορεῖ τόσο ἀφρητὴ ἡ ἱφλουέντζα.

Συμπάθησέ με που σου γράφω ἔτσι, μὰ θὰ καταλαβαίνεις τί τραβῶ.

Σὲ χαιρετᾶω ἀπὸ τὴν καρδιά μου

Στίς 26 τοῦ Γενάρη 1898

Ὁ δικός σου

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΜΙΥΣΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΝΑ ΓΙΝΕΙ!...

Ἀγαπητέ Νουμά,

Νὰ μου ἐπιτρέψεις, σὲ παρακαλῶ, μιὰν ἀπλὴ ἐρώτηση:

Δὲν μποροῦσαν οἱ λόγοί μας νὰ συγκεντρωθοῦν

σὲ κανένα μέρος καὶ νὰ μιλήσουν γιὰ τὸ Ντοστογιέφσκυ, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐκατόχρονων τῆς γέννησής του, ἢ μήπως δὲν ἔφθασαν ἀκόμα στὴν ἀπαιτούμενη πνευματικὴ ὀριμότητα γιὰ νὰνοῖξουν τὸ στόμα τους καὶ νὰ ποῦν δυὸ τρία λόγια γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Κολοσσού; Τὸ τελευταῖο φύλλο τῆς «Nouvelle Revue Française» εἶναι ἀφιερωμένο, ὁλόκληρο, στὴ μνήμη του. — Καὶ μεις, δηλ. οἱ λόγοί μας, που σὲ κάποια ἐκκλησίᾳ τους ὑπογραμμμένη ἀπ' ὅλους τους, βροντοφώνησαν ὅτι «εἴμαστε πνευματικὰ παδιὰ τῆς Ρωσσίας, κτλ.» δὲν μποροῦνε τίποτα νὰ προσφέρουν τὸ φόρο τοῦ θαυμασμοῦ τους πρὸς τὸ Μεγαλύτερο Ρώσσο;

Σὲ φημερίδες δὲν εἶδα τίποτα. Μονάχα ὁ Μπολσεβίκος ὁ Ρίζοσπάστης ἔγραψε. Καὶ πόσες ἄλλες φoρές, ἀκόμα, θὰ μᾶς βάλει τὰ γυαλιά!

Δικός σου

ΓΙΑΝ. ΚΟΤΣΙΚΑΣ

Ἀθήνα, 5)2)22

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

24*)

... λεξοῦλα καὶ νὰ κάμουν θόρυβο. Γι' αὐτὸ ἐπέμεινα νὰ ξανακυττάξῃς τὸ λεξικό αὐτό.

Τίς λέξεις που σου ἔστειλα δὲν τίς χρειάζομαι.

Γιὰ Παρίσι δὲν κάνω σκέψι, γιατί δὲν εἶναι εὐκολο τὸ πράγμα, μᾶλλον γιὰ τὴν Ἑλλάδα λογαριάζω ἀφοῦ ἀπέτυχε ὁ σκοπός μου ἐδῶ. Γιὰ τὴν ἀντάμωσί μας μὴν εἶσαι ἀπαισιόδοξος, μὴ βιάζεσαι γιὰ νὰ γίνῃ ὅπως πρέπη.

«Παναθήναια» δὲν λαβαίνω, οὔτε ἄλλο τίποτε. Ποιὸς μὲ θυμᾶται πιά καὶ ποιὸς μὲ χρειάζεται; Νὰ μεταφράσω δὲν ἔχω ὄρεξι γιατί δὲν ἔχω που νὰ τὸ τυπώσω. Ἐστειλα πέρυσσι μεταφράσι τῆς «Μαύρης Γαλῆρας» τοῦ Raabe καὶ τυπώθηκε, ἀλλὰ τζάμπα ἐνοεῖται, μου στέλλουν μόνο τὸ φύλλο γιὰ νὰ βλέπω τί ἀηδιές γίνονται κάτω. Raabe ἀκριβῶς διαβίζω τώρα καὶ εἶμαι μαγευμένος μ' αὐτόν. Ἐπιχείρησα νὰ μεταφράσω τὸ «R. u V. auf dem Dorfe» τοῦ Keller ἀλλὰ εἶδα πῶς δὲν μπορῶ νὰ ἀποδώσω τὸ ὕφος του καὶ τὸ παράτησα. Ἐν γένει δὲν ἔχω ὄρεξι νὰ μεταφράσω πιά. Ἐχω παλιὰς μεταφράσεις που θέλουν ἐπεξεργασία, ἀλλὰ μὴν ἔχοντας που νὰ τὲς τυπώσω δὲν μπορῶ νὰυρῶ τὴν ὄρεξι. Ἐξ ἄλλου ἔχω ἕνα οἰχέδιο μικροῦ ρομάντσου τὸ ὁποῖον θέλω ν' ἀρχίσω ἀλλὰ τὸ κρῶ που παγώνει τὴν ὄρεξι, μὴν ξεχνᾷς ὅτι εἶμαι παιδί

*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Ἀπὸ τὸ γράμμα αὐτὸ λείπει ἡ ἀρχή. Μᾶς τὴν ἔστειλε, δὲ μᾶς τὴν ἔστειλε ὁ κ Ντίντριχ, δὲ θυμόμαστε. Τὸ ζήτημα εἶναι πῶς ὅσο κι ἂν ψάξαμε δὲν μπορέσαμε νὰν τὴ βροῦμε κ' ἔτσι, ἀναγκαστικά, τὸ δημοσιεύουμε λειψό.

τῆς ζέστης καὶ τοῦ ἡλίου. Δὲν ξέρω τί θὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σχέδιό μου, ἀλλὰ κάτι μὲ βιάζει μέσα μου νὰ τὸ ρίξω στὸ χαρτί καλὰ ἢ κακὰ.

Γιὰ τὶς 30 μάρκες δὲν ὑπόσχει κανένας λόγος νὰ βιασθῆς οὔτε νὰ στενοχωρηθῆς, σοῦ τὸ λέγω εἰλικρινῶς.

Στὸ ἐξῆς θὰ σημειῶνω τὶς λέξεις ποὺ ἔχω ἀμφιβολία καὶ θὰ τὰς στέλλω ζητώντας ἐξήγησι ἀπὸ τὸν Καρκαβίτσα. Καλὰ θὰ ἦταν νὰ κάμῃς τὸ ἴδιο καὶ σὺ ὅταν ξανακυττάξῃς τὸ Α. Ἐν γένει πρέπει νὰ ἔλῃ κανένας τὴν ἀρχὴ μιὰ δουλειὰ ποὺ κάνει νὰ τὴν κάνῃ ὅσο μπορεῖ καλλίτερα.

Χαιρετισμοὺς στὴ μητέρα σου ἀπὸ ὅλους μας. Σ' ἐσὲ ἐπίσης.

Γιατὶ γράφεις Λίψια καὶ ὄχι Λειψία ὅπως καθιερώθηκε πιά;

Σὲ φιλῶ ἀδελφικά

Κώστας

Ξέχασα μιὰ παρατήρησι. Τὴν ἀρχὴ ποὺ λὲς ὅτι ἔχεις νὰ βάζῃς τὶς δημοτικὲς λέξεις πρῶτα κἔπειτα τὶς τῆς καθαρεύουσας δὲν τὴν τηρεῖς πάντα. Γράφε μου, ἂν θέλῃς, νὰ τὸ κάνω ἢ κάνε το μόνος σου. Θὰ

ἦταν πράγματι καλὸ, ἂν ὄχι γιὰ τιμὴ τῆς δημοτικῆς, ἀλλὰ γιὰ τὴν τάξι καὶ γιὰ τὴν ὁδηγίαν τοῦ συμβουλευομένου τὸ λεξικό.

Σοῦ στέλλω μιὰ «Ἑστία» καὶ σοῦ σημειῶνω νὰ ἴδῃς πῶς ἦλθε τὸ ζήτημα τῆς ἀλλαγῆς συστήματος ἐκπαιδεύσεως στὴ Βουλὴ. Πρόκειται περὶ νόμου περὶ διδακτικῶν βιβλίων. Δυστυχῶς βρίσκει ἀντίδρασι στοὺς ἀρχαῖζοντας, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ πρὸς ντροπὴ ὁλόκληρου τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπρότειναν σοβαρὰ καὶ ἔγινε δεκτὸν νὰ ἐορτασθῇ προσεχῶς ἡ ἐπέτειος τῆς . . . νίκης τοῦ Μαραθῶνος. Τὸ εὐχάριστον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ διαμαρτυρία ποὺ κάμαμε μὲ τὸ σύλλογό μας πρόπερὸν βρῆκε κάποια ἠχώ. Ποῦ πρακτικὸ πνεῦμα ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς μας τώρα νὰ ἀκουσθοῦν πάλι! Κοιμοῦνται! Δὲν πατοῦν τὸν ὄρκο τους νὰ μὴ γράψουν οὔτε λέξι πιά στὴν καθαρεύουσα, τώρα ποὺ ἔπρεπε μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτὴ νὰ εἶναι γεμάτες οἱ ἐφημερίδες ἀπὸ ἄρθρα, ἔστω καὶ στὴν καθαρεύουσα, τοῦ Καρκαβίτσα, τοῦ Παλαμᾶ κλπ. Εἶναι νὰ σκάσῃ κανεῖς! Ἀπὸ πρακτικὸ πνεῦμα δὲν ἔχει σπειρὶ κανένας μας!

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

Στὴ μπροστινὴ πλευρὰ τοῦ Παρθενώνα, ἀνάμεσα σὲ δυὸ κολόνες. Δειλινό.

ΕΚΕΙΝΟΣ

(Πολὺ νέος, σχεδὸν παιδί ἀκόμα. Καθισμένος στὴν ἀρχὴ μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰ χέρια του, σιγὰ σιγὰ παρασυρμένος ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό, του σηκώνεται ὁλόρθιος).

Ἀνείπωτοι σκοποὶ γιὰ πάντα ἀνείπωτοι θὰ μείνουν; Ὁχι. Τὸ νιώθω τὸ τραγοῦδι μέσα μου νὰ καίει. Ἀμέτρητα τραγοῦδια ποὺ τὴ μορφή ζητᾶνε. Ἀμέτρητα τραγοῦδια σὰν τὴ ζωὴ πολύμορφα. Τῆς ἀπειρης, ὁμορφῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς τὸν ὕμνο θέλω νὰ τονίσω. Τῆς Ζωῆς ποὺ εἶναι χαρὰ τὸ κύμα μὲ πλημμύρησε. Μιὰ χαρὰ μέσα στὸν ἥλιο κι' ἕνας θρίαμβος τοῦ ἀνθρώπου, θρίαμβος στὴν κάθε μιὰ στιγμή καὶ πάντα, τί ἄλλο εἶναι ἡ Ζωή; Ὁ ἥλιος βασιλεύει λένε κάποιοι κάποτε πικρά. Μικροί. Δὲν εἶδαν τὴν πορφύρα ποὺ ἀπλώνει τώρα ὁ ἥλιος. Ἰσόσχεση γιὰ ἑμορφες αὐγὰς μὰ ὄχι μόνον ὑπόσχεση. Ἀσύγκριτη καὶ τώρα ὁμορφιά. Καὶ τὴ στιγμή ποὺ χάνεται καὶ τὴ στιγμή ποὺ φεύγει τὸ πιδ ἀγαπημένο σὰ θέλωμε, σὰν ξέρομε τ' ὥραϊο ν' ἀγαπήσομε εἶναι καλὴ ἡ ζωὴ. Ὑπέρπλουτη ἀγαλλίαση. Ἔτσι τὴ ζωὴ τὴν ἐνωσα ἐγώ. Καὶ θέλω νὰ τὸ πῶ. Θέλω πλατιά ἡ χαρὰ μου ν' ἀπλωθεῖ. Μὰ τέτοιο ἕνα τραγοῦδι θέλει σύμφωνη ὑπέροχη μορφή. Κ' ἦρθα στῆς

ὁμορφίᾳς τὸ Βράχο, κ' ἦρθα στὸ Ναό. Ὡ σεῖς ποὺ τόσο ξέρατε τὸ μυστικὸ τῆς ἑκφρασεως, σὲ σὰς νὰ τὸ ζητήσω ἦρθα. Ὡ σεῖς εἰ ὀλόχαροι ποὺ μὲ τῆς ψυχῆς σεῖς τὴ χαρὰ πλάσατε ἀχάλαστο αἰῶνιο, τοῦ χαρούμενου ἑαυτοῦ σας τὸ Ναέ, πείστε μου πῶς πάλι νὰ τὴν τραγουδήσω τὴ χαρὰ τὴ δική μου, τὴ χαρὰ τὴ δική σας, τὴ χαρὰ τῆς Ζωῆς.

Καθὼς βρίσκεται κείνος ὁλόρθιος πιά σχεδὸν σὲ ἔκταση ἐμφανίζεται ἀπὸ πίσω του

ΕΚΕΙΝΗ

Ὀλόμαυρα ντυμένη μὲ μακρὸ φόρεμα καὶ πέπλο στὰ μαλλιά ποὺ πέφτει βαρὺ στοὺς ὤμους τῆς καὶ τὴν τυλίγει σχεδὸν ὁλόκληρη. Τὸ κλασσικὸ περίπου φόρεμα τῆς Μούσας ἀλλὰ μαῦρο καὶ νὰ μὴ τὴν δείχνει ὑπερβολικὰ αἰθέρια, μᾶλλον γυναικα. Μένει πάντα πιδ ψηλὰ ἀπ' αὐτὸν στὸ πεζούλι ποὺ εἶναι οἱ κολόνες ἐνῶ ἐκεῖνος εἶναι στὸ πρῶτο σκαλοπάτι. Μὲ ἀργὴ βαθιὰ φωνή.

Ποιὸς νὰ μὲ τάραξε; Ἑσὺ; Ἐνα παιδί;

ΕΚΕΙΝΟΣ

(γυρνᾷ ἀπτότομα ἑαφνιασμένος)

Ποιὰ εἶσαι;

ΕΚΕΙΝΗ

Κάποια ποὺ ἀκουσε τὰ λόγια σου σὰν κάτι ξεχασμένο, σὰν κάτι περασμένο, σὰν κάτι πεθαμένο,